

กลุ่มภารกิจจดหมายเหตุและสารนิเทศท้องถิ่น

สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยแม่โจ้ NORTH CLIPPING 2558/00320

ชื่อหนังสือพิมพ์	วันที่	ปีที่	ฉบับที่	หน้า
เชียงใหม่นิวส์	28 ก.ค. 2558	25	8880	

หอเรื่อง
เมืองล้านนา
ปีที่ ๑๕

วิถีชาวยองบ้านแม่สาร หญิงทอผ้า ชายปั่นปุ่น

บ้านแม่สาร ตำบลเวียงยอง เป็นหมู่บ้านชุมชนชาวยองที่อพยพเข้ามาเมื่อราว 200 ปีเศษ ในปี พ.ศ.2348 เมืองลำพูนได้รับการจัดตั้งขึ้นมาใหม่ ภายหลังที่คนยองถูกกวาดต้อนมาอยู่มีพระยาบุรีรัตนคำฝั้นอนุชาของพระเจ้ากาวิละมาครองเมืองเป็นองค์แรก เจ้าบุญมาน้องคนสุดท้ายของตระกูลเจ้าเจ็ดตนเป็นพระยาอุปราชเมืองลำพูน การแบ่งไพร่พลคนยองในการตั้งถิ่นฐานที่ลำพูน เจ้าหลวงคำฝั้นเจ้าเมืองลำพูนให้พญาหมียังคบุรี เจ้าเมืองยองและน้องอีก 3 คนตั้งถิ่นฐานบ้านเรือนอยู่ริมฝั่งแม่น้ำกว๋าด้านทิศตะวันออกติดกับเมืองลำพูนที่บ้านเวียงยอง

การตั้งถิ่นฐานของชาวยองจะเป็นการตั้งถิ่นฐานและขยายตัวของชุมชนตามแนวลำน้ำที่เหมาะสมในการเกษตรเป็นสำคัญหมู่บ้านหลักในลุ่มแม่น้ำกว๋าด ได้แก่ บ้านเวียงยอง บ้านยู่ บ้านหลวย บ้านตอง (บ้านแม่สาร) ชาวบ้านส่วนใหญ่มีอาชีพทำนา ทำสวน ช่างก่อสร้าง ช่างปูนปั้น และแม่บ้านทอผ้า ในอดีตชาวบ้านจะเรียนรู้การทอผ้าตั้งแต่เด็ก ทำให้บ้านเกือบทุกหลังจะมีกี่ทอผ้าอยู่ภายในบ้าน ส่วนผู้ชายก็ได้เรียนรู้วิธีการทำปูนปั้นและงานก่อสร้างต่างๆ ทำให้งานปูนปั้นและงานก่อสร้างของหมู่บ้านมีความวิจิตรสวยงามและเป็นที่เลื่องลือไปยังที่อื่น ๆ

อาชีพช่างปูนปั้นแม่สารบ้านตอง ที่ทำกันอยู่ในปัจจุบันนี้ สืบทอดมาจากช่างฝีมือในหมู่บ้านของตนเอง จากคำบอกเล่าของช่างในหมู่บ้านผู้ที่เริ่มงานช่างคนแรกคือครุบาคำมูล ธมมวิโส เจ้าอาวาสรูปที่ 4 ของวัดบ้านตองซึ่งเป็นวัดประจำหมู่บ้าน ครุบาคำมูลมีอายุอยู่

ชื่อหนังสือพิมพ์	วันที่	ปีที่	ฉบับที่	หน้า
เชียงใหม่ไนท์	28 ก.ค. 2558	25	8880	

ในช่วงปี พ.ศ.2423 ถึง พ.ศ.2499 วัดที่ครูบาคำมูลได้สร้างเป็นวัดแรก คือวัดจักรคำกิมข ซึ่งเป็นวัดของเจ้าจักรคำขจรศักดิ์ กลุ่มช่างบ้านแม่สารบ้านตอง เป็นกลุ่มช่างที่สำคัญกลุ่มหนึ่งในจังหวัดลำพูน เนื่องจากผู้ชายในบ้านแม่สารบ้านตองส่วนใหญ่เป็นช่างก่อสร้างวิหาร โบสถ์ วิหาร ตามวัดต่าง ๆ ทั่วภาคเหนือ โดยการก่อสร้างช่างในหมู่บ้านจะมีช่างก่อสร้างที่ทำหน้าที่สร้างโครงสร้าง และช่างที่ทำหน้าที่ตกแต่งหรือ

ช่างปูนปั้น โดยการปั้นหรือหล่อปูนประดับตกแต่งตามหน้าบัน ชุ่มประตูลงฟ้า ใบระกา เพื่อให้สิ่งก่อสร้างเหล่านั้น

ผลงานช่างปูนปั้นของบ้านแม่สารบ้านตอง มีเอกลักษณ์เฉพาะตัวในเรื่องของลวดลาย โดยเฉพาะลายแบบพื้นเมือง ลายแต่ละอย่างไม่มีกรบันทึกไว้เป็นหลักฐาน ไม่มีการบันทึกไว้ในตำราหรือแบบเรียน ส่วนมากจะใช้วิธีถ่ายทอดสืบต่อกันมา และมักมีชื่อเรียกติดปากกันในหมู่ช่างว่า “ลายเมือง” ลายที่ขึ้นชื่ออาทิ เช่น ลายสัปประรด ลายดอกพุดตาน ลายกุฎ (เป็นเถา) บางท่านก็เรียกว่าลายเก่า ลายโบราณ

การปั้นปูนของกลุ่มช่างบ้านแม่สารบ้านตอง ด้านความสวยงามของลวดลายที่เป็นเอกลักษณ์ของล้านนาหรือลายเมืองที่ช่างพื้นบ้านเรียกกันยังคงเหมือนเดิม แต่วัสดุที่ใช้ในการปั้นลวดลายได้เปลี่ยนไปตามความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี ส่วนใหญ่จะใช้ปูนซีเมนต์มาเป็นวัตถุดิบหลักในงานปั้นปูน เนื่องจากความสะดวกรวดเร็วในผลิตผลงาน รวมทั้งการใช้ต้นทุนและเวลาในการเตรียมวัสดุที่น้อยกว่า

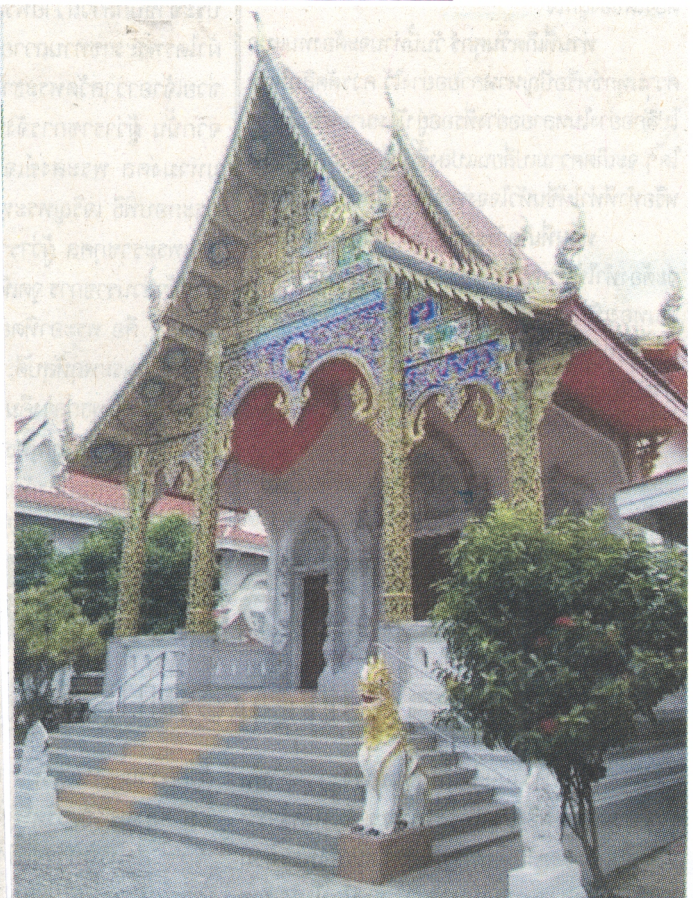
สำหรับท่านที่เดินทางไปยังบ้านแม่สาร นอกจากจะพบเห็นวิถี

กลุ่มภารกิจจดหมายเหตุและสารนิเทศท้องถิ่น

สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยแม่โจ้ NORTH CLIPPING 2558/00320

ชื่อหนังสือพิมพ์	วันที่	ปีที่	ฉบับที่	หน้า
เชียงใหม่นิวส์	28 ก.ค. 2558	25	8880	

ชื่อหนังสือพิมพ์ เชียงใหม่ไนท์	วันที่ 28 ก.ค. 2558	ปีที่ 25	ฉบับที่ 8880	หน้า
-----------------------------------	------------------------	-------------	-----------------	------

ชีวิตการทอผ้าแล้ว ยังมีสถานท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมที่ล้ำค่า เช่น วัดแม่
สารบ้านตอง ถือเป็นวัดโบราณเก่าแก่ของชุมชนชาวอง อายุกว่า 200
ปี สร้างขึ้นในสมัยพระเจ้ากาวิละ ซึ่งตรงกับปีขาล พ.ศ.2348 จุลศักราช
1167 ยุคที่เจ้าบุรีรัตน์ (ผู้เป็นน้องชายพระเจ้ากาวิละผู้ครองนครเชียงใหม่)
เป็นเจ้าของผู้ครองนครลำพูน ตรงกับรัชกาลที่ 1

นอกจากนั้นในหมู่บ้านแม่สารยังมี ภูมิปัญญา เป็นโบราณสถาน

ที่สำคัญมีอายุเก่าแก่หลายร้อยปีของเมืองลำพูน ภูแห่งนี้มีชื่อเรียก
ตามภาษาชาวบ้านว่า “กู๋สิงห์ตอง” ภูแห่งนี้มีลักษณะเป็นมณฑป
ทรงสี่เหลี่ยมจัตุรัส กว้างประมาณ 3 เมตร มีฐานปัทม์ลูกแก้วรองรับ
เรือนธาตุ ทั้งฐานปัทม์และส่วนเรือนธาตุมีลักษณะยื่นเก็จออกมาหนึ่ง
ชั้น ในส่วนยื่นเก็จของเรือนธาตุยังมีซุ้มประกอบด้านละหนึ่งซุ้ม ก่อ
ซุ้มแบบสันเหลี่ยมเฉพาะซุ้มด้านทิศตะวันออกเป็นซุ้มจะนำเข้าไป
ภายในกู๋ได้

จักรพงษ์ คำบุญเรือง
jakrapong@chiangmainews.co.th